

Aan
de gemeenteraad

Datum 26 oktober 2021
Zaaknummer 2021-0143689
Betreft Stand van zaken invoering Wet inburgering 2021

Vergadering van

Portefeuillehouder: Peter Heijkoop
Begrotingsprogramma Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Zorgzame Stad
Auteur: Lesley Holstein
E-mail: sl.holstein@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Gemma Smid-Marsman
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd conform het beleidskader Inburgering (door de raad in januari 2021 vastgesteld) de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering 2021 vorm en inhoud te geven.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Per 1 januari 2022 treedt de Wet inburgering 2021 in werking. De afgelopen periode is, op basis van het door de raad op 26 januari 2021 vastgestelde beleidskader Inburgering, gewerkt aan de voorbereiding hierop. In eerste instantie door vier Drechtstedengemeenten (Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht). Op basis van dezelfde uitgangspunten werken deze gemeenten aan de invoering van de wet. Een belangrijke rol in de uitvoering is weggelegd voor de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). Recentelijk hebben de andere drie Drechtsteden (Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Alblasserdam) aangegeven alsnog ook in die ontwikkeling mee te willen gaan. Daarmee wordt in de Drechtsteden in de zeven gemeenten de uitvoering van de inburgering uniform vormgegeven.

Graag informeren wij u over deze ontwikkeling en over de stand van zaken ten aanzien van de invoering op 1 januari 2022.

Wat is de te delen informatie?

Achtergrond/context

Het doel van de nieuwe wet is dat alle inburgeringsplichtigen (asiel-, gezinsmigranten en overige migranten) snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, liefst via betaald werk. Inzet is dat inburgeringsplichtigen het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst niveau B1) bereiken, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren. Gemeenten krijgen de volgende taken: inkoop en aanbieden van inburgeringstrajecten en KNM (Kenniss Nederlandse Maatschappij), het uitvoeren van een brede intake, het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP), het inrichten van een ontzorgend stelsel, het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid, het uitvoeren van de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP), het bieden van maatschappelijke begeleiding en het aanbieden van een Participatieverklaringstraject (PVT).

In het beleidskader is aangegeven dat Vluchtelingenwerk, die van oudsher in de gemeente en regio een belangrijke partner is in de begeleiding van asielmigranten, de partij blijft voor het bieden van maatschappelijke begeleiding, het bieden van de Participatieverklaringstrajecten en het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid (voorlichting en ondersteuning). In het beleidskader is verder aangegeven dat de SDD de uitvoeringsregie heeft. De SDD wordt de spin in het web. De SDD verbindt inburgering aan participatie(wet) en andere relevante domeinen. Tevens wordt de SDD de partij die een groot deel van de nieuwe taken uit de wet gaat uitvoeren: warme overdracht COA, de Brede intake, opstellen PIP, volgen voortgang inburgering (leerroutes via gecontracteerde taalaanbieders), handhaven, aanbieden MAP en uitvoeren ontzorgend stelsel. De inkoop van de leerroutes/inburgeringstrajecten is samen met het bureau Inkoop van het SCD op de schaal van de Drechtsteden vormgegeven.

Invoeringsdatum en landelijk bestuurlijk overleg

De invoeringsdatum is meerdere keren verschoven in de tijd. De datum van 1 januari 2022 staat. Tegelijk zijn er zaken die op deze korte termijn nog op landelijk niveau aan de orde zijn en van invloed zijn op de lokale/regionale invoering. Bestuurlijke overleggen zijn gaande tussen minister en VNG over de onderwijsroute en de bekostiging daarvan (in de aanbesteding is op deze route in den lande nauwelijks tot niet door partijen ingeschreven).

Van vier naar zeven gemeenten

Het alsnog aansluiten van de drie Drechtsteden gemeenten bij de aanpak van de andere vier leidt tot een uniforme aanpak in de regio op basis van dezelfde uitgangspunten, met de SDD als uitvoerende partij.

Dat neemt niet weg dat vier gemeenten vanaf de start de samenwerking hebben gezocht en met de SDD behoorlijk wat tijd hebben geïnvesteerd in de voorbereiding van de uitvoering van deze wet. Voor de SDD betekent de latere aansluiting van de drie resterende gemeenten ook extra werk. En daarmee extra kosten. Deze kosten zijn in rekening gebracht bij deze gemeenten.

In de verdere ontwikkeling en transitie van de GR-Sociaal en voor andere beleidsonderwerpen is het in het belang dat gemeenten streven naar tijdige afspraken voor de uitvoering van taken. Het maken van afspraken/spelregels over hoe om te gaan in dergelijke situaties agenderen wij in het AB van de toekomstige GR-Sociaal. Wij zullen de raad daarbij betrekken.

Inkoop leerroutes

Vanuit het rijk is een bedrag van € 10.000,- beschikbaar voor de bekostiging van leerroutes/inburgeringsroutes: Z(elfredzaamheids)-route, B1-route en Onderwijsroute. Gemeenten ontvangen deze middelen voor de inkoop van deze routes voor asielmigranten. Samen met het SCD is hiervoor, op basis van een door de colleges van de zeven drechtsteden gemeenten vastgestelde inkoopstrategie, een Europese aanbesteding uitgevoerd voor de B1 en Z-route. Dit traject is afgerond en bevindt zich in de fase van contractering van de gegunde inschrijvers. Voor de B1 route is dat Sagènn Educatie B.V. gevestigd te Rotterdam, en voor de Z-route NLtraining, gevestigd te Amsterdam. Twee robuuste en bekende aanbieders van inburgeringstrajecten. Bij beide winnende inschrijvers ging een hoge beoordeling op kwaliteit gepaard met prijzen, respectievelijk € 5.600,- (B1) en € 9.200,- (Z-route).

Voor de Onderwijsroute voor HBO en WO-trajecten nemen de Drechtsteden-gemeenten deel aan de regionale aanbesteding georganiseerd door de gemeente Rotterdam. Deze procedure is recent gesloten, en heeft inschrijvingen opgeleverd. Momenteel bevindt de procedure zich in de fase van beoordeling van de ontvangen inschrijvingen.

De aanbesteding van de MBO-onderwijsroute verloopt moeizaam. De Europese aanbesteding voor de onderwijsroute MBO is bij ons geëindigd zonder inschrijvingen. Zoals aangegeven is dat een landelijke situatie en zit het vooral op het benodigde budget per traject en de relatief kleine volumes. Onze inzet is nu om een onderhandelingsprocedure met geïnteresseerde partijen op te starten, tegen de achtergrond dat landelijk mogelijk meer middelen beschikbaar komen voor de onderwijsroute.

Taken SDD

In cocreatie met de gemeenten en SDD zijn de nieuwe taken vormgegeven. Daarin zijn ook externe partijen betrokken, zoals Vluchtelingenwerk en Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). SDD gaat een warme overdracht met het COA organiseren als start van de brede intake. Gesprekken met het COA zijn hierover gevoerd. De warme overdracht betekent dat in een driegesprek (SDD-regisseur, COA-begeleider en statushouder) informatie wordt verkregen over de gekoppelde statushouder. Samen met de informatie die via TVS (Taakstelling Volg Systeem in het kader van de huisvesting) van te voren wordt ontvangen van het COA ontstaat zo een eerste kennismaking en beeld met de statushouder. Zodra een woning beschikbaar is wordt door Vluchtelingenwerk een regeldag georganiseerd; op deze dag worden de hoogstnodige zaken geregeld (inschrijving, bijstand, huurcontract, bezichtiging woning, e.d.). Zodra de statushouder wordt gehuisvest start de maatschappelijke begeleiding van Vluchtelingenwerk en ligt de focus vooral bij inrichting van de woning en wegwijs maken. In die beginfase start ook de brede intake van de SDD die binnen 10 weken na huisvesting moet leiden tot het PIP. In die periode worden meerdere gesprekken gevoerd om een goed beeld te krijgen van wat iemand kan en wil. Ook wordt een welkomstprogramma aangeboden. Enkele dagdelen per week wordt voorlichting gegeven over relevante thema's (gezondheid, financiën, normen en waarden, etc.), taallessen geboden en praktische werkbezoeken georganiseerd. In de brede intake wordt ook de leerbaarheidstoets afgenomen. Die toets geeft uitsluitsel of iemand taalniveau B1 in drie jaar kan halen. Vanuit deze ingrediënten van de brede intake wordt het PIP opgesteld, waarin met name is opgenomen welke leerroute iemand gaat volgen en welke begeleiding benodigd is. De PIP is een beschikking.

In de brede intake is ook Vluchtelingenwerk in beeld. Zij verzorgen dagdelen in het welkomstprogramma die betrekking hebben op de taken van Vluchtelingenwerk (PVT en bevorderen financiële zelfredzaamheid). Daarnaast worden de begeleiders (c.q. input van de begeleiders) van Vluchtelingenwerk ook betrokken bij de gesprekken met de deelnemers in de brede intake.

In die beginperiode wordt ook het verplicht financieel ontzorgen opgestart gedurende 6 maanden. De SDD verzorgt de technische kant hiervan (inhouden betalingen, incasseren inkomsten (waaronder ook toeslagen) en uitkeren leefgeld). Vluchtelingenwerk verzorgt de financiële voorlichting (programma Eurowijzer, ontwikkeld met Nibud) en individuele begeleiding (indien nodig kan geschakeld worden met de professionele dienstverlening van de SDD).

Na vaststelling van het PIP gaat de inburgeraar de leerroute volgen die in het PIP is opgenomen bij de desbetreffende gecontracteerde aanbieder. De SDD volgt de voortgang, ontwikkeling en stelt bij. Waar nodig schakelt de SDD naar andere benodigde partijen. Vluchtelingenwerk is al genoemd, maar ook Sociaal Wijkteams en Buurtwerk zijn belangrijke partijen. Bij het Sociaal wijkteam zijn twee aandachtsfunctionarissen statushouders. Indien de SDD signaleert dat de inburgering of participatie wordt belemmerd door onderliggende problematiek kan de SDD de deelnemer melden bij het SWT. Via het vraagverhelderingstraject wordt dan bezien welke aanpak nodig is.

Taken Vluchtelingenwerk

De taken van Vluchtelingenwerk zijn hierboven reeds benoemd. Van belang is dat de werkzaamheden van Vluchtelingenwerk zoveel mogelijk worden vervlochten met de werkzaamheden van de SDD. De SDD en Vluchtelingenwerk vormen twee belangrijke gezichten voor de statushouder. Van belang is ook, voor de uitvoering en afstemming met de SDD, dat Vluchtelingenwerk in de verschillende gemeenten een gelijksoortig basisaanbod heeft. Dit is de afgelopen periode in samenspraak tussen de gemeenten, SDD en Vluchtelingenwerk gerealiseerd. De gemeenten vertalen dit in de eigen subsidieverlening aan Vluchtelingenwerk.

Gezinsmigranten

Voor gezinsmigranten hebben we een 'light' uitvoering. De wet geeft de gemeenten minder taken en bevoegdheden (en ook minder middelen) voor de gezinsmigranten. De reden is o.a. dat gezinsmigranten hier al een Nederlandse referent hebben, in het land van herkomst al een voorinburgering hebben gedaan en geen gebruik maken van de bijstand. Gezinsmigranten doorlopen het PVT, uitgevoerd door Vluchtelingenwerk. Met gezinsmigranten wordt een brede intake gedaan leidend tot een PIP. De brede intake heeft de vorm van een viertal gesprekken en de

leerbaarheidstoets. Het PIP is een advies. Ook wordt de voortgang in de inburgering gevolgd. Deze taken liggen bij de SDD.

Randvoorwaarden divers

- Er wordt een Data Protection Impact Assessment (DPIA) opgesteld voor de zeven gemeenten.
- De taken van de SDD ten aanzien van de inburgering worden in de GR-tekst (GR-Sociaal) opgenomen zodra de GR-tekst gewijzigd wordt (waarschijnlijk eind 2022). Tot die tijd wordt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) opgesteld die door elke gemeente ondertekend wordt.
- Omdat de wet en lagere regelgeving (besluit en regeling inburgering) concreet beschrijven en voorschrijven hoe de inburgering moet plaatsvinden, wordt er geen verordening opgesteld. Dit is een landelijk beeld. Gemeenten richten zich meer op beleidsregels. Na invoering wordt bezien op basis van de praktijk of beleidsregels moeten worden opgesteld.
- Een communicatieplan is in de maak. Dit richt zich op een goede adequate informatievoorziening voor inburgeraars en betrokken partijen. Dit wordt regionaal getrokken en lokaal aangevuld.
- In de geest van de wet wordt al gestart in het vierde kwartaal 2021 met brede intake en welkomstprogramma.

Tot slot

De komende periode blijven we de uitvoering nadrukkelijk volgen en zullen we bijstellen waar nodig. Net als bij veel nieuwe ontwikkelingen zullen we, ook al hebben we goed nagedacht en breed besproken, ongetwijfeld tegen onvoorziene zaken aanlopen of dat zaken toch anders lopen dan vooraf gedacht. We organiseren op verschillende schaalniveaus overleggen met betrokken partijen om de vinger aan de pols te houden en hierop te acteren.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Op 1 januari 2022 treedt de Wet inburgering 2021 in werking. Over de uitvoering en eventuele benodigde aanpassingen houden wij op de hoogte via een raadsinformatiebrief binnen een half jaar na 1 januari (of eerder indien nodig/wenselijk). Desgewenst kunnen we een themabijeenkomst organiseren voor de raad.

In het AB van de toekomstige GR-Sociaal agenderen we het onderwerp over het maken van afspraken/spelregels ten aanzien van het in tweede instantie alsnog aansluiten van een gemeente bij een lopend beleidsproces/aanpak van de andere gemeenten.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De financiële middelen zijn bij het beleidskader verwerkt. Landelijk zijn bestuurlijke overleggen gaande tussen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten over middelen voor uitvoeren afname leerbaarheidstoets en Onderwijsroute. Zodra daar formeel duidelijkheid over is, zal dat op de geëigende wijze financieel worden verwerkt.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Beleidskader Inburgering vastgesteld op 26 januari 2021 door de raad

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester

Zaaknummer

2021-0143689